

International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813

IJKR 2017; 3(4): 173-177

© 2017 IJKR

www.kannadajournal.com

Received: 11-08-2017

Accepted: 15-09-2017

ಡಾ.ಬಾಳಪ್ಪ.ಎ.ಬಿ

ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಮಧುಗಿರಿ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ಅಲಕ್ಷಿತ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ಅನುಭಾವ/ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆ

ಡಾ.ಬಾಳಪ್ಪ.ಎ.ಬಿ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಹಲವು. ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳೆಡೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ತೆರೆದುಕೊಂಡುದ್ದು ಅತಿಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತೆ. ಜಾತಿ ಮತ ಪಂಥಗಳ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸುವ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವುದು, ದೇವಭಾಷೆಯನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದುದು, ಸ್ವಾವರಗೊಂಡ ದೈವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜಂಗಮಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿಸಿದುದು, ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ, ಶರಣ ಸತಿ ಲಿಂಗ ಪತಿ, ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆ ಮುಂತಾದ ಅಮೂರ್ತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ಕಬಂಧ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೋಕ್ಷ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಆಂತರ್ಯದ ಜಾಗೃತಿಯ ಮುಖೇನ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿತು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನಗೈದುದು ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನವು ಉತ್ಪಾಂತ್ರಿಯ ಕಾಲವೆನಿಸಿತು.

ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಶರಣರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿ. ಶರಣಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗಬಯಸುವವರಿಗೆ ವಚನಗಳು ದಾರಿ ದೀವಿಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಅನುಭವವು ಅಕ್ಷರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು. ಶೋಷಿತರ ಉದ್ಧಾರದ ಮೂಲಕ ಸಮಾನ ಸಮಾಜ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಿತು. ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿತು. ಜೈವಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯು ಕಳೆಯುತ್ತ ಆತ್ಮ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕರೆತಂದು ತಿರಸ್ಕೃತ ನೆಲೆಯಿಂದ ಪುರಸ್ಕೃತ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದರು. ಭೋಗದ ಸಾಧನವೆಂದೇ ಪರಿಭಾವಿಸಿದ್ದ ಪುರುಷರ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಚೈತನ್ಯ ರೂಪಿಯಾಗಿ ಆತ್ಮ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಆತ್ಮ ತತ್ವದ ಅನನ್ಯತೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ಮಹಿಳೆಯ ಸತ್ವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ನೆಲೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದುದು ಶರಣ ಚಳುವಳಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಾಧನೆಯಾಯಿತು.

'ಕನ್ನಡದ ಮೀರಾಬಾಯಿ' ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಸತ್ಯಕ್ಕನವರೆಗೆ ಲಭಿಸುವ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಮಾನವೀಯ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರತಿಭೆಯಲ್ಲಿ, ಬೌದ್ಧಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದು ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಸಕಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರಳಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವು ಪೋಷಕವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಸಂಸಾರ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸರಿದೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದುದು ಇನ್ನಾವುದೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರದು. ಅಲ್ಲದೆ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದಲೇ ವಚನಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಮನೋಭಾವ, ಪ್ರಚಲಿತ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಆತ್ಮ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮಾನವ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆ, ವಿಶ್ವ ಮಾನವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ನೇರನುಡಿ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಯುವ ಅಚಲಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಚನ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಬಂದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಮತಗಳ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಸಮಾನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅನುಭಾವವನ್ನಾಗಿ ಮಥಿಸಿ ವಚನಗಳೆಂಬ ನವನೀತವನ್ನು ತೆಗೆದರು.

Correspondence

ಡಾ.ಬಾಳಪ್ಪ.ಎ.ಬಿ

ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಮಧುಗಿರಿ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ವಚನ ಯುಗವು ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕಲಿತವರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಶರಣಯರು ವಚನ ರಚನೆ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಶರಣೆಯರು ಸಂಸಾರದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವು ಬದುಕಿನ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲದೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡವರು. ಪ್ರತಾಪರಣೆ, ಕುಲಭೇದ, ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಕಾಯಕವೆಂಬ ಹಣತೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿಯಾಗಿ ದಾರಿದೀವಿಗಳಾದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿಗಳಾದರು. ಕೆಲವು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ತಮ್ಮ ಗಂಡನ ಹೆಸರನ್ನು ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತವಾಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವನ್ನು ಅಂಕಿತವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಮಾರು 800 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಂದ ಶರಣೆಯರಲ್ಲಿ ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ, ಅಕ್ಕಮ್ಮ, ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಅಕ್ಕಮ್ಮ, ಕೇತಲದೇವಿ, ಕದಿರೆ ರೆಮ್ಮವ್ವ, ಕಾಳವ್ವ, ಕಾಮವ್ವ, ಗಂಗಮ್ಮ, ಗೊಗ್ಗವ್ವ, ಬೊಂತಾದೇವಿ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆ, ಲಿಂಗಮ್ಮ, ಮಸಣಮ್ಮ, ವೀರಮ್ಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ದುಗ್ಗಳೆ, ರೇಕವ್ವ, ಸತ್ಯಕ್ಕ, ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವ, ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಶರಣೆಯರು ತಳಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಂದು ಅಕ್ಷರ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ಅಕ್ಷರಗಲಿತು ವಚನ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ.1160 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಜೀವದಯೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ವೈದಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರುವ, ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ನಿಜಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರಿರುವ ಎಲೆಮರೆಯ ಕಾಯಿಯಂತೆ ಇದ್ದವರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

1. ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ: ಬಸವಣ್ಣನವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ. ಬಿಜ್ಜಳನ ಮಂತ್ರಿ ಬಲದೇವನ ಮಗಳು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧಕಿ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೋವೇದನೆ, ಪತಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಗೌರವಗಳು ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆ ಇವಳ ವಚನಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಆಶಯವಾಗಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕತ್ತಿವರಸೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೈ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅಂತಹ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯದು. 'ಗಂಗಾಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ' ಇವಳ ಅಂಕಿತನಾಮ. ಈಕೆಯ ಒಂಭತ್ತು ವಚನಗಳು ಲಭಿಸಿವೆ.

ಅವಳ ಕಂದ ಬಾಲಸಂಗ ನಿನ್ನ ಕಂದ
ಚೆನ್ನಲಿಂಗ ಎಂದು ಹೇಳಿದರಮ್ಮ
ಎನ್ನೊಡೆಯರು ಫಲವಿಲ್ಲದ
ಕಂದನಿರ್ಪನವಳಿಗೆ
ಕಂದನಿಲ್ಲ ಇದೇನೊ ದುಃಖದಂದುಗ
ಗಂಗಾಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ

2. ನೀಲಾಂಬಿಕೆ: ಬಸವಣ್ಣನವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ. ಸಿದ್ಧರಸನ ಮಗಳು, ಬಿಜ್ಜಳನ ಸಾಕು ತಂಗಿ. 'ವಿಚಾರ ಪತ್ನಿ' ಎಂದೇ ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. 'ಸಂಗಯ್ಯ' ಎಂಬುದು ಇವಳ ಅಂಕಿತನಾಮ. ಎರಡುನೂರ ಎಂಭತ್ತೆಂಟು ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ.

ಎನಗೆ ಲಿಂಗವು ನೀವೇ ಬಸವಯ್ಯ
ಎನಗೆ ಸಂಗವು ನೀವೇ ಬಸವಯ್ಯ

ಎನಗೆ ಪ್ರಾಣವು ನೀವೇ ಬಸವಯ್ಯ
ಎನಗೆ ಪ್ರಸಾದವು ನೀವೇ ಬಸವಯ್ಯ
ಎನಗೆ ಪ್ರಭೆಯ ಮೂರ್ತಿಯು ನೀವೇ ಬಸವಯ್ಯ
ಎನಗೆ ಸಂಗಯ್ಯನು ನೀವೇ ಬಸವಯ್ಯ

ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವಸ್ತುತಿ, ಅವರ ಅಗಲಿಕೆಯ ನೋವಿನ ಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಬರುತ್ತವೆ.

3. ಬೊಂತಾದೇವಿ: ಈಕೆಯ ಮೂಲ ಹೆಸರು ನಿಜದೇವಿ. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮಾಂಡವ್ಯಪುರದ ರಾಜಪುತ್ರಿ. ವೈರಾಗ್ಯಪರಳಾದ ಈಕೆ ಸಮಸ್ತ ರಾಜಭೋಗ ತೊರೆದು ದಿಗಂಬರಳಾಗಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರನ್ನು ಕಾಣಲು ಕಲ್ಯಾಣದತ್ತ ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಇವಳು ಅಪೂರ್ವ ಸುಂದರಿಯಾದುದರಿಂದ ವಿವಾಹವಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರನ್ನೂ ವಿವಾಹವಾಗಲು ಒಪ್ಪದೆ ಮುಂದುವರಿದಾಗ ಶಿವನೇ ಕೊನಗೆ ಸುಂದರ ಯುವಕನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮದುವೆಯಾಗೆಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಶಿವನೇ ಬೊಂತೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಹೇಳಿದಾಗ ಅದರಂತೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬೊಂತೆಯೊಂದನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ನಿಜದೇವಿಯು 'ಬೊಂತಾದೇವಿ' ಎಂದಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈಕೆಯ ಐದು ವಚನಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದು 'ಬೀಡಾಡಿ' ಅಂಕಿತನಾಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಊರ ಒಳಗಣ ಬಯಲು, ಊರಹೊರಗಣ
ಬಯಲೆಂದುಂಟೆ ?
ಊರೊಳಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಯಲು ಊರಹೊರಗೆ
ಹೊಲೆಬಯಲೆಂದುಂಟೆ ?
ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೊಡೆ ಬಯಲೊಂದೆಂದ
ಭಿತ್ತಿಯಿಂದ ಒಳಹೊರಗೆಂಬ ನಾಮವೈಸೆ ಎಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಡೆ
ನೋಡಿದೊಡೆ ಓ ಎಂಬಾತನೆ ಬೀಡಾಡಿ.

ಬೊಂತಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವ ಮತ್ತು ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆಯ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

4. ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ: 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಶರಣೆ. ಅಮುಗೆ ದೇವಯ್ಯನ ಪತ್ನಿ. ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಸೊನ್ನಲಾಪುರ. ನೇಯ್ಗೆಯ ಕಾಯಕದವಳು. ಅಮುಗೆಶ್ವರ ಇವಳ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ನೂರಾ ಹದಿನಾರು ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಕನ್ನವನಿಕ್ಕುವ ಕಳ್ಳನು ಕನ್ನಗಳ್ಳನೆಂದು
ಉಸುರುವನೇ
ಅನ್ಯರ ಕೂಡ ಬಣ್ಣ ಬಚ್ಚಣೆಯ
ಮಾತಾಡುವ
ಅಣ್ಣ ಅಪ್ಪ ಎಂಬ ಕುನ್ನಿಗಳ
ಮೆಚ್ಚುವನೆ ಅಮುಗೆಶ್ವರ ಲಿಂಗವು.

ಈಕೆಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಧಾಂಬಿಕ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಿಡಿದೇಳುವ ಗುಣವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

5. ಧೂಪದ ಗೊಗ್ಗವ್ವ: ಕೇರಳದ ಆವಲೂರು ಈಕೆಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ಧೂಪದ ಕಾಯಕದವಳಾದ್ದರಿಂದ 'ಧೂಪದ ಗೊಗ್ಗವ್ವ' ಎಂದೇ

ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಶಿವಮೋಹಿತಳಾದ ಈಕೆ ಲೌಚಿಕ ಲಗ್ನವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ವಿರಾಗಿನಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಈಕೆಯ ಆರು ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿವೆ. 'ನಾಸ್ತಿನಾಥ' ಇವಳ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮವಾಗಿದೆ.

ಭಕ್ತರು ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೊರಲೇಕೆ ?
ಧೂಪದ ಹೊಗೆ ಎತ್ತ ಹೋದರೂ ಸರಿಯೆ
ಇದು ಸತ್ಯವೆಂದ ನಾಸ್ತಿನಾಥ

ಈಕೆಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಸಮಾನತೆಗೆ ಚಿಂತನೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಸರಳ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತವಾಗಿವೆ.

6. ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ: ಕಾಯಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಬದುಕಿದವಳು ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ. ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯನ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ. ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲಿಂಗಸ್ಗೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಅಮರೇಶ್ವರದವಳು. ಅಕ್ಕಿ ಆಯುವ ಕಾಯಕದವಳು. 'ಮಾರಯ್ಯಪ್ಪಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ' ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವಚನಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಮನಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವಂಗೆ ದ್ರವ್ಯ ಬಡತನವಲ್ಲದೆ
ಚಿತ್ತಶುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ
ಸದ್ಭಕ್ತಂಗೆ ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡೆತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾನಾಗಿಪ್ಪಳು
ಮಾರಯ್ಯಪ್ಪಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗದ ಸೇವೆಯೆಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ.

ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಕಾಯಕ, ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ ಎರಡೂ ಅರ್ಥಹೀನ ಎಂಬುದೇ ಮೇಲಿನ ವಚನದ ಸಾರಾಂಶವಾಗಿದೆ. ಈಕೆಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆ, ದೈವನಿಷ್ಠೆ ಪ್ರಧಾನಾಶಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

7. ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವ: ಈಕೆಯ ಹೆಸರಿನ ವಿಶೇಷಣದಿಂದಲೇ ಮೊದಲು ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಂತರ ಶರಣ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿತಳಾದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 'ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರ' ಇವಳ ವಚನದ ಅಂಕಿತನಾಮವಾಗಿದ್ದು, ಒಂದು ವಚನ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಒತ್ತೆಯ ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೊತ್ತೆಯ ಹಿಡಿಯೆ
ಹಿಡಿದಡೆ ಬತ್ತಲೆ ನಿಲಿಸ ಕೊಲುವರಯ್ಯ
ವ್ರತಹೀನನರಿದು ಬೆರೆದಡೆ ಕೈಕಿವಿಮೂಗ ಕೊಯ್ವರಯ್ಯ
ಒಲ್ಲೆನೊಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರ

ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

8. ಸತ್ಯಕ್ಕ: ಶರಣರ ಮನೆಯಂಗಳದ ಕಸಗುಡಿಸುವ ಕಾಯಕದವಳು. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪದ ಸಮೀಪದ ಹಿರೇಜಂಬೂರು ಈಕೆಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. 'ಶಂಭು ಜಕ್ಕೇಶ್ವರ' ಈಕೆಯ ಅಂಕಿತನಾಮವಾಗಿದೆ. ಇವಳ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ವಚನಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಅರ್ಚನೆ ಪೂಜೆ ನೇಮವಲ್ಲ
ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರ ನೇಮವಲ್ಲ
ಧೂಪ ದೀಪಾರತಿ ನೇಮವಲ್ಲ
ಪರಧನ ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರದೈವಂಗಳಿಗರಗದಿದ್ದುದೇ ನೇಮ
ಶಂಬು ಜಕ್ಕೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಇವು ಕಾಣಿರಣ್ಣ ನಿತ್ಯನೇಮ

ಶಿವಪಾರಮ್ಯ, ಸದ್ಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆ, ಸತಿಪತಿಭಾವ, ಸದಾಚಾರದ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮರ ಗುಣಲಕ್ಷಣ, ಧಾಂಬಿಕ ಭಕ್ತರ ಟೀಕೆ, ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ ಸಮಾನತೆಯ ಸಂದೇಶ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

9. ಕಾಳವ್ವ: ಶೂದ್ರಮೂಲದ ವಚನಕಾರ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಯ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ. 'ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಗಳರಸ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿವೆ.

ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಬ ಪ್ರಸಾದ ಕುನ್ನಿಯ ಪ್ರಸಾದ
ಅವರು ತ್ರಿವಿಧಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸರು
ಅಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಸಿ ಅವರ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ
ಅವರ ಹಿಂದೆ ಕೊಂಡುದು ಅವರ ಮಲಮೂತ್ರದ
ಮುಂದೆ ಹುಳುಗೊಂಡವರಯ್ಯ
ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳರಸನೊಲ್ಲನವ್ವಾ

ಈಕೆಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನ ಲಕ್ಷಣ, ವ್ರತಾಚರಣೆಯ ಮಹತ್ವ, ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆ, ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ, ಕುಲಜಾತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಷ್ಠುರ ವಿಡಂಬನೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ.

10. ಕದಿರೆಮ್ಮವ್ವ: ರೆಬ್ಬವ್ವ ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ಹೆಸರಿರುವ ಈಕೆ ಕದಿರೆ ರೇಮಯ್ಯನ ಸತಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಟೆಯಿಂದ ನೂಲು ತೆಗೆಯುವ ಕಾಯಕದ ಈಕೆಯ ನಾಲ್ಕು ವಚನಗಳು ಲಭಿಸಿವೆ. 'ಕದಿರೆ ರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರ' ಈಕೆಯ ಅಂಕಿತನಾಮವಾಗಿದೆ.

ಎನ್ನ ಸ್ಥೂಲತನು ಬಸವಣ್ಣನಯ್ಯ
ಎನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವೆ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನಯ್ಯ
ಎನ್ನ ಕಾರಣ ತನುವೆ ಪ್ರಭುದೇವರಯ್ಯ
ಇಂತಿವರ ಕರುಣದಿಂದಲಾನು ಬದುಕಿದನಯ್ಯ
ಕದಿರೆ ರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ

ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಐದು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಚನಗಳು ಸತಿಪತಿಭಾವವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, ಉಳಿದೆರಡರಲ್ಲಿ ಶರಣಸ್ತುತಿ, ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳಾದರೆ ಒಂದು ಸರಳ ವಚನವಾಗಿದೆ.

11. ಕನ್ನಡಿ ಕಾಯಕದ ರೇವಮ್ಮ: ರೇವಮ್ಮ ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ಹೆಸರಿರುವ ಈಕೆಯ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದಿರುವ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಈಕೆ ಕ್ಷೌರಿಕ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡಿ ಕಾಯಕದ ಅಮ್ಮಿದೇವಯ್ಯ ಎಂಬ ಶರಣನಿದ್ದು ಈಕೆಗೂ ಅವನಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಸದ್ಗುರು ಸಂಗನಿರಂಗಲಿಂಗ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಚನ ದೊರೆತಿದೆ.

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಯಿರಲು ತನ್ನ ತಾ ನೋಡಬಾರದೆ
ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಸಾದ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಬಾರದೆ
ಕೊಂಡಡೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬರ ಬಾಯಲ್ಲಿ
ಪಡಿಹಾರನ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನಿಕ್ಕುವೆ
ಮುಂಡಿಗೆಯನೆತ್ತಿರೋ ಭ್ರಷ್ಟ ಭವಿಗಳಿರಾ
ಎತ್ತಲಾರದಡೆ ಸತ್ತ ಕುನ್ನಿ ನಾಯಿ ಬಾಲವ
ನಾಲಗೆ ಮುರುಟಿರೋ ಸದ್ಗುರು ಸಂಗನಿರಂಗಲಿಂಗದಲ್ಲಿ

ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ದೈವನಿಷ್ಠೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

12. ಕೇತಲದೇವಿ: ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಲ್ಕಿಯವಳು. ಪತಿ ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ. ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಲಾಸ ಕಂಡವರು. ಈಕೆಯ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ 'ಕುಂಭೇಶ್ವರ'

ಹದಮಣ್ಣಲ್ಲದೆ ಮಡಕೆಯಾಗದು
ವ್ರತಹೀನನ ಬೆರೆಯಲಾಗದು
ಬೆರೆದಡೆ ನರಕ ತಪ್ಪದು
ನಾನೊಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ ಕುಂಭೇಶ್ವರ

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕದೃಷ್ಟಾಂತದೊಂದಿಗೆ ವ್ರತಾಚರಣೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿರುವ ಶರಣೆ. ಈಕೆಯ ಶವಭಕ್ತಿ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಇಮ್ಮೆ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪಾವಡ ದೊರೆಯದಿದ್ದಾಗ ತನ್ನ ಚರ್ಮವನ್ನು ಪಾವಡವಾಗಿ ನೀಡಿದ ದಂತಕತೆಯೊಂದು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ.

13. ದುಗ್ಗಳೆ: ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ. ದುಗ್ಗಳೆಯು ರೂಪ ಹಣದಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತೆಯಾಗದೆ ತನ್ನ ಆಂತರಿಕ ಗುಣ ನಡವಳಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ಆಂತರ್ಯ ಸಿರಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡವಳು. ನೇಯ್ಗೆಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತ ವಸ್ತ್ರ ಮಾರಿಬಂದ ಹಣದಿಂದ ದಾಸೋಹ ತತ್ವ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಂದ ಸೈ ಎನಿಸಿಕೊಂಡವಳು ದುಗ್ಗಳೆ. 'ದಾಸಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ವಚನ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ.

ಬಸವಣ್ಣ ಭಕ್ತಪ್ರಭುದೇವ ಜಂಗಮ
ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಯೋಗಿ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಭೋಗಿ
ಅಜಗಣ್ಣ ಐಕ್ಯನಾದವನು ಇಂತವರ
ಕರುಣ ಪ್ರಸಾದವ ಕೋಮಡು ಸತ್ತ ಹಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ
ತತ್ವತ ಮಾತು ತನಗೇಕೆ ದಾಸಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥ

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಅನುಭವವು ಅನುಭಾವವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

14. ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಕಾಮವೈ: ಈಕೆಯ ಪೂರ್ವಾಪರಗಳು ಏನೂ ತಿಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಕಾಲಕಣ್ಣಿ' ಎಂಬುದು ಸ್ಥಳನಾಮ ವಿಶೇಷಣವೋ, ಕಾಯಕ ಸೂಚಕವೋ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಈಕೆಯ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ 'ನಿರ್ಭೀತಿ ನಿಜಲಿಂಗ'.

ಎನ್ನ ಕರಣಂಗಲ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವೆ
ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮರ ಕಾಲ ಕಟ್ಟುವೆ
ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟರ ನಿಟ್ಟೂರಸುವೆ
ಸುಟ್ಟು ತುರತುರನೆ ತೂರುವೆ
ನಿರ್ಭೀತಿ ನಿಜಲಿಂಗದಲ್ಲಿ

ಆದರೆ ಈಕೆಯ ಕೆಲವು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕರಣೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ನಿಷ್ಠೆ, ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮರ ಕಾಲಕಟ್ಟುವ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ತನುಮನಗಳ ಪಾವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಧಾಂಬಿಕ ಭಕ್ತರ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ರೊಚ್ಚು ದಂಗುಬಡಿಸುತ್ತದೆ.

15. ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಮ್ಮ: ಈಕೆಯ ಕಾಯಕ ಕೊಟ್ಟಣ ಕುಟ್ಟುವುದು ಅಂದರೆ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ವ್ರತಾಚರಣೆಯ ನಿಷ್ಠೆಯ ಶಿವಶರಣೆ. ಅಪಾರ ಧೈರ್ಯವಂತೆ. ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು. ಈಕೆಯ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ 'ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರ'

ಹದತಪ್ಪಿ ಕುಟ್ಟಲು ನುಚ್ಚಲ್ಲದೆ ಅಕ್ಕಿಯಿಲ್ಲ
ವ್ರತಹೀನನ ನೆರೆಯ ನರಕವಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ
ಅರಿಯದುದು ಹೋಗಲಿ ಅರಿದು ಬೆರೆದೆನಾದಡೆ
ಕಾದಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯ ಕೊಯ್ವರಯ್ಯ
ಒಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರ

ಈ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಬಳಸಿ ತಾನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ.

16. ಗಂಗಮ್ಮ: ವೃತ್ತಿಗೌರವ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಗಂಗಮ್ಮ ಹಾದರದ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವಳು. ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಮೈಗಳ್ಳನಾಗದೆ ದುಡಿದು ಬದುಕುವುದು ಅತಿಮುಖ್ಯ. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಕೀಳು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅವಳ ಮಾತು ಹಿತಕರವಾದುದು. ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಅಭಿಮಾನ ಗೌರವವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣವನರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಯಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾರಯ್ಯ ಎಂಬುವವನ್ನು ವರಿಸಿ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈಕೆಯ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ 'ಗಂಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ'

ಆವ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿದರೂ ಒಂದೇ ಕಾಯಕವಯ್ಯ
ಆವ ವ್ರತ ಮಾಡಿದರೂ ಒಂದೇ ವ್ರತವಯ್ಯ
ಆಯ ತಪ್ಪಿದೆಡೆ ಸಾವಿಲ್ಲ
ವ್ರತ ತಪ್ಪಿದೆಡೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ
ಕಾಕ ಪಿಕದಂತೆ ಕೂಡಲು
ನಾಯಕ ನರಕ ಗಂಗೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಇವಳ ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

17. ರೇಕಮ್ಮ: ಈಕೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಎಂಬುವರ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ. ಈಕೆಯ ಊರು ಸುಮನಸಪುರ. ಹೂವು ಕಟ್ಟುವುದು ಇವಳ ಕಾಯಕ. ಇವಳು ದೇವಾಲಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಶಿವಾರ್ಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈಕೆ ನಿತ್ಯವೂ ಹೂದಂಡೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಕೆಂಪು ಸೇವಂತಿಗೆ ಹೂವನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಭಕ್ತಪರೀಕ್ಷಕನಾದ ಶಿವನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಕೆಂದೇ ಇವಳಿಗೆ ಕೆಂಪು ಸೇವಂತಿಗೆ ಹೂವು ಸಿಗದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಚಲಿತಗೊಳ್ಳದ ರೇಕಮ್ಮ ಆಗ ತನ್ನ ದೇಹದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಸೇವಂತಿಗೆ ಹೂವಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ದಂಡೆಕಟ್ಟಿ ಶಿವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಾಗ ಶಿವನಿಗೆ ಸಖೇದಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಇವಳು ತನ್ನ ಉಗ್ರಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದ ಶಿವಶರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. 'ಶ್ರೀಗುರುಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ' ಇವಳ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮವಾಗಿದೆ.

ಲಿಂಗ ಬಾಹ್ಯನ ಆಚಾರ ಭ್ರಷ್ಟನ
ವ್ರತ ತಪ್ಪುವನ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮರ
ಕೊಂದವನ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ದೂಷಕನ
ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ನಿಂದಕನ ಕಂಡಡೆ
ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳಡೆ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವುದು
ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲದಡೆ ಕಣ್ಣ ಕರ್ಣವ
ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಶಿವಮಂತ್ರವ ಜಪಿಸುವುದು
ಅಷ್ಟು ಆಗದಿದ್ದಡೆ ಆಸ್ಥಳನ ಬಿಡುವುದು
ಅದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕುಂಬೀ ಪಾತಕನಾಯಕ
ನರಕದಲ್ಲಿಕ್ಕುವ ಶ್ರೀ ಗುರುಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ.

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಉಗ್ರ ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ/ಕೊನೆಯಮಾತು

ತಳಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಬಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿತ ಅಥವಾ ಗೌಪ್ಯ ವಚನ ಕಾರ್ತಿಯರೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಮಾದರಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಹೊಸಪ್ರತೀಕದ ಹುಡುಕಾಟದಂತೆ ಇವರು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪಾರದರ್ಶಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾಷಿಕ ಸತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಡಾಂಭಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ನಿಂದಿಸುವ, ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಲಿಂಗಭೇದವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಇವರುಗಳ ವಿವೇಚನಾ ಶಕ್ತಿ ಅಪೂರ್ವವಾದುದೇ ಸರಿ. ಜೀವ ವಿರೋಧಿನೆಲೆಗಳಿಂದ ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿದ್ದ ಸಮಾಜದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಜೀವಪರವಾಗಿಸಿ ಶರಣರ ಆಂದೋಲನದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಮೂಲ:

ಅರಿವು ಮೀರಿದ ಘನ-ಪ್ರೊ.ಎಚ್.ಲಿಂಗಪ್ಪ.